

Darbas

PASVALIO RAJONO LAIKRAŠTIS

PENKTADIENIS
Kovo 21 d.
2025 m.

Nr. 22 (10706)

Kaina 1,20 €

Leidžiamas nuo 1949 m. sausio 4 d.

www.darbs.lt

„Žmogus, nešęs žmogui ir tautai prisikėlimo viltį...“

Žygio dalyviai Alfonso Lipniūno gimtosios sodybos kieme Talkoniuose.

Aidos GARASTAITĖS nuotr.

„Kai keletas suvargusių ir apiplyšusių politinių kalinių prie Baltijos jūros kranto, svetimoj žemėj, kasė duobę ir ten užbėrė užkankintą menką, išdžiūvusį buvusio kalinio kun. Alfonso Lipniūno kūną, jie supylė naują Lietuvos didvyrio kapą, kurį ateinančios kartos dainomis ir legendomis apipins ir iš kur jos semsis jėgų šventoms tautos kovoms už laisvę ir gyvenimą“, – rašė bendražygis, kunigas Stasys Yla. Šiomet minime vieno iškiliausio XX amžiaus lietuvių kunigo, profesoriaus, visuomenininko, Štuthofio koncentracijos stovyklos kankinio, po mirties apdovanoto Vyčio Kryžiaus ordinu, Alfonso Lipniūno (Lipnicko) 120-ąsias gimimo metines.

„Žmogus, nešęs žmogui ir tautai prisikėlimo viltį...“

Kristina BALČIŪNAITĖ

(Atkelta iš 1 p.)

Lemtingas pamokslas

Taurios sielos žmogaus vaikystė prabėgo visai šalia Pumpėnų, jis gimė 1905 m. kovo 12 dieną Talkonių kaime. Baigęs Panevėžio gimnaziją, įstojo į Kauno kunigų seminariją. Iš Kauno arkivyskupo Juozapo Skvirecko rankų gavo kunigystės šventimus. Buvo paskirtas Panevėžio jaunimo direktoriumi ir Panevėžio katedros vikaru. Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-filosofijos fakultete įgijo teologijos licenciato laipsnį. Sociologijos mokslus studijavo Prancūzijoje – Lilio universitete ir Paryžiaus katalikų institute. Vilniaus kunigų seminarijoje dėstė sociologiją ir pastoracinę teologiją, be to, ėjo Vilniaus universiteto kapeliono pareigas.

A. Lipniūnas okupacijų metais aktyviai įsitraukė į antisovietinę ir antinacinę pogrindžio veiklą. 1943 m. Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje kunigas pasakė pamokslą, ragindamas jaunuolius nestoti į formuojamus SS dalinius, ir taip pasirašė sau nuosprendį. Naciai jį areštavo ir išvežė į Štuthofo koncentracijos stovyklą Lenkijoje. Ten A. Lipniūnas išbuvo iki 1945 m. sausio 25-osios, kai buvo pradėta stovyklos evakuacija. Pirmomis kelionės dienomis kunigas išdalijo sutaupytą maistą alkaniems, pats nuvargęs, susirgo dėmėtąja šiltine ir plaučių uždegimu. „Aš kenčiu ir mirštu. Bet aš prisikelsiu. Be mirties nėra prisikėlimo. Ir mes visi, ir tauta, kuri kenčia apmirusi, kelsis kaip pergaltė“, – skausmingai, bet su ryžtu ir viltimi rašė kunigas paskutiniuosius gyvenimo dienomis. Jis mirė ligoninėje 1945 m. kovo 28 dieną, buvo palaidotas Pucko miesto kapinėse. 1989 metais palaikai arti-

Kun. Alfonso Lipniūno primicijų progos vaisės Talkoniuose, 1930 m. liepos 6 d. Kairėje pirma – motina Konstancija Lipnickienė, dešinėje – A. Lipniūnas, tėvas Dionizas Lipnickas. Pasvalio krašto muziejaus fondų nuotr.

mųjų rūpesčiu sugrąžinti į tėvynę ir perlaidoti Panevėžio Kristaus Karaliaus katedros šventoriuje. 2006 m. Panevėžio vyskupijoje pradėta kunigo Alfonso Lipniūno beatifikacijos – pripažinimo palaimintuoju byla.

Kelionė vaikystės takais

A. Lipniūno 120-ųjų gimimo metinių proga Pasvalio krašto muziejus pakvietė į prasmingą žygį iš gimtosios sodybos Talkoniuose į Pumpėnus. Šiuo keliu būsimasis kunigas kasdien pėsčias tris kilometrus eidavo į pradžios mokyklą.

Lipnickų sodybos kieme susibūrė apie šimtas žygeivių, atvykusių iš Pasvalio, Pumpėnų, Biržų, Panevėžio, Vilniaus. Plazdant Lietuvos trispalvei, lydimi Panevėžio vyskupo emerito Jono Kaunecko ir Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono, dekanas, kunigo Henriko Kalpoko, akmenuotu keliu visi patraukė link Pumpėnų miestelio. Vyskupas palaimino keliautojus ir palinkėjo, jog su kiekvienu žingsniu susimąstytume apie A. Lipniūno gyvenimo

kelią ir apie savuosius takelius...

Žygio metu daug kalbėta apie tragišką, bet prasmingą kunigo gyvenimą. Pasvalio krašto muziejaus darbuotojai Algimantas Stalilionis ir Bronislava Lapinskaitė trumpai papasakojo apie iš Pumpėnų krašto kilusius kitus įžymius žmones.

Pumpėnuose visi susirinko bendrai maldai Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės bažnyčioje. Šv. Mišias už Dievo tarną, didį kunigą ir kankinį A. Lipniūną aukojė Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas, Pasvalio dekanas Henrikas Kalpokas ir Pumpėnų bažnyčios klebonas, kunigas Domingo Avellaneda. Toliau minėjimas tęsėsi agape miestelio kultūros centre. Čia veikė Pasvalio muziejaus parengta kilnojamoji paroda „Kun. Alfonsas Lipniūnas: žmogus, nešęs žmogui ir tautai prisikėlimo viltį“. Jautriais pasakojimais apie kilnios širdies kunigą bei jam tekusius išbandymus, drąsą ir skleidžiamą šviesą dalinosi kraštiečiai visuomenininkė Albina Saladūnaitė, Vaškų bibliotekininkė Aldona Oniūnienė. Į vaikystę Talkoniuose sugrąžino agapeje dalyvavę kunigo giminaičiai. Mažasis Alfonsas laukuose ganydamas karves mėgdavęs atsistoti ant akmenėlio ir garsiai sakyti kalbas...

„Jis užaugo į pasaulio šventųjų gretas“

Kunigo 120-ųjų gimimo metinių renginius tęsė Pasvalio Mariaus Katiliškio viešjoje bibliotekoje vykęs minėjimas „Šventas Kunigas, šventas Žmogus ir šventas Lietuvis“. Renginį vedė Albina Saladūnaitė. Prasmingos jos mintys: „Viešpats pasirinko tarną, mokinį, kuris bėgant laikui, gilėjant erdvei vis labiau augo ir apėmė nebe tik savo gimtąją žemę, Panevėžį, Lietuvą, bet užaugo į pasaulio šventųjų gretas.“

2000-aisiais metais didžiojo Krikščionybės jubiliejaus proga popiežius Jonas Paulius II kankiniais pripažino per 30 tūkstančių XX amžiaus asmenybių. Tarp jų – ir kunigą Alfonsą Lipniūną. 2021 m. birže-

A. Lipniūnui skirta paroda. Kunigas Domingo Avellaneda išskyrė tėvų vaidmenį, formuojantį būsimojo šviesuolio asmenybę.

Bronius Mažylis išsaugojo jo mamai kunigo dovanotą šventojo paveikslėlį.

lio 14-ąją, Gedulo ir vilties dieną, Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje vyko kunigo beatifikacijos bylos vyskupijoje uždarymas. Byla buvo perduota Šventųjų skelbimo kongregacijai Romoje, kuri tais pačiais metais priėmė dekretą, kuriuo pripažino, kad A. Lipniūno beatifikacijos bylos vyskupijos etapas yra galiojantis. Kunigas bus paskelbtas palaimintuoju. Renginyje dalyvavęs beatifikacijos bylos postulatorius, Vatikane kuruojantis visą šį procesą, kancleris kun. Vitalijus Kodis kvietė gilintis į šio švento žmogaus gyvenimo istoriją.

Beatifikacijos bylos postulatorius, kancleris kun. Vitalijus Kodis.

„Pirmiausia noriu pasidžiaugti, kad renginyje dalyvauja kunigo giminaičiai ir jų akyse matau ašaras, nes jie labai laukia beatifikacijos dienos. Mes visi jos laukiame. Šventųjų gyvenimas mums yra pavyzdys. Pirmą kartą lankydamasis ten, kur buvo kunigas, kalbėdamas žmonėms apie jį renginiuose, mišiose Bostone, Čikagoje, Pucke... visada nesulaikau ašarų. Aš labai noriu, kad išsipildytų kun. S. Ylos per laidotuves prie

kapo duobės ištarti žodžiai: „Aš pažadu ir tavo balsas skambės ne tik Jonų bažnyčioje Vilniuje, tavo balsas skambės per visą Lietuvą ir tu užtarsi mus visus.“ Tas šventumo balsas, prasidėjęs nuo kapo duobės, tas kankinystės balsas ir toliau tęsiasi iki mūsų dienų“, – kalbėjo kun. V. Kodis, pasidžiaugęs, kad galėjo pažinti tokio švento žmogaus gyvenimą.

Vadindavo dėde kunigėliu

Panevėžio vyskupas Linas Vodopjanovas savo kalboje pabrėžė, kad kunigas A. Lipniūnas turėjo stiprią dvasinę atramą ir tikėjimo bendruomenę. Jis dalijosi asmeniniais prisiminimais apie susitikimus su Lipniūno giminaičiais ir vylėsi, kad netrukus Lietuva turės dar vieną palaimintąjį kunigą. Po renginio, Pasvalio bažnyčioje Vyskupas kartu su kitais kunigais aukojė šv. Mišias už kunigą A. Lipniūną.

Šiltai sutikti į minėjimą atvykę giminaičiai. A. Lipniūno sesers Apolonijos anūkė Danutė Kriščiūnienė pasidalino svarbiausiomis mintimis iš kunigo mokymų ir jo vertybių, perduodamų iš kartos į kartą.

„Močiutė ir mama jį visada vadindavo dėde kunigėliu. Jo asmenybės istorija formavo ir mane, nejučiomis perėmiau daugelį vertybių. Kunigas buvo mūsų giminės ir šeimos šviesulys. Jo gimtojoje sodyboje Talkoniuose kas antri metai būriamės į giminės sueigas ir visuomet prisimename kunigą. Iš močiutės ir mamos pasakojimų žinau, jog A. Lipniūnas visada ypač daug kalbėdavęs apie šventumą ir tikėjimą, raginęs niekada jo nepamiršti ir būti pavyzdžiu kitiems, nekalbėti netiesos, nešmeižti kitų bei atleisti skriaudas ir įžeidimus.“

Kunigo A. Lipniūno giminaitė Danutė Kriščiūnienė ir Albina Saladūnaitė (kairėje).

Vyskupas emeritas Jonas Kauneckas linkėjo kiekvienam žingsnyje apmąstyti A. Lipniūno ir savuosius gyvenimo kelius.

Jis dažnai kviesdavęs: „Tikėkime, aukokimės ir kilkime iš dvasinių griuvėsių. Klausykime, kad būtume išklausti, mylėkime, kad būtume mylimi, juokimės su Dievu, kad mums sektųsi“, – pasakojo D. Kriščiūnienė, savo gyvenime dažnai jaučianti kunigo minčių galią. Pasvalio krašto muziejui ji padovanojo kelias A. Lipniūnui skirtų raštų kopijas. Minėjimo dalyviai galėjo pamatyti ir net prisiliesti prie kunigo istorijos – pačiupinėti jo naudotą šaukštelį, apžiūrėti seseriai Apolonijai vestuvių proga dovanotą paausutų šaukštelių rinkinį.

Panevėžio vyskupas Linas Vokietis tiki, jog Lietuva netrukus turės dar vieną palaimintą kunigą.

Plazdant Lietuvos trispalvei žygeiviai keliavo iš Talkonių į Pumpėnus.

Kunigo A. Lipniūno atminimą padėjo išsaugoti kunigo S. Ylos sukaupto archyvo – nuotraukų, laikraščių iškarpų, laiškų, užrašų – pagrindu išleista monografija. „Jaunimui šis kuklus kunigėlis buvo savotiška legenda, okupacijos metais – tikra Vilniaus siela, o koncentracijos stovykloje – ir dvasios stiprybės pavyzdys. Alfonso Lipniūno kunigystė buvo lyg trumpas švystelėjimas. Prireikė 25-erių metų tapti kunigu, dar ketveri prabėgo užsienyje studijuojant sociologiją. Iš 40-ies pragyventų metų tik devynerius jis turėjo progos laisvai

veikti ir skleisti kaip asmenybė. Dvejus paskutinius jo gyvenimo metus atėmė įkalinimas“, – rašė S. Yla. Jis kartu su A. Lipniūnu studijavo Kauno kunigų seminarijoje, daug bendravo kunigaujant bei kartu išgyveno kankinystės lemtį nežmoniškame Štuthofe.

Kunigas A. Lipniūnas tapo tikėjimo ir pasipriešinimo simboliu, o jo gyvenimas bei veikla – svarbia Lietuvos istorijos dalimi ir pasididžiavimu Pasvalio kraštui, išauginusiame tokį Žmogų.

Aidos GARASTAITĖS nuotr.

Agapė Pumpėnų kultūros centre.